

UL. NOWOLIPIE 13/15
00-150 WARSZAWA

TEL. 22 635 93 95
KONTAKT@FEDERA.ORG.PL

KRS: 0000919580
REGON: 389928249
NIP: 5252875947

ANTYKONCEPCJA

Dostęp do antykoncepcji jest w Polsce skrajnie ograniczony – brakuje edukacji seksualnej, wiedzy, krajowej refundacji. Polki muszą mierzyć się z upokorzeniami i barierami ekonomicznymi, są zdane na łaskę antykobiecego systemu.

By Polki mogły w pełni decydować o swoim życiu i zdrowiu, państwo musi zagwarantować dostęp do antykoncepcji.

JAK JEST?

Antykoncepcja to zbiór metod zapobiegania ciąży, które dzielimy na:

GRUPA	METODY
Hormonalne	Tabletki, plastry, zastrzyki, implanty
Mechaniczne	Prezerwatywa zewnętrzna (męska) oraz wewnętrzna (damska, tzw. femidom)
Chemiczne	Żele, kremy, globulki
Chirurgiczne	Podwiązanie/przecięcie nasieniowodów/jajowodów
NPR (naturalne metody planowania rodziny)*	Kalendarzyk, metoda Billingsa, model Creightona

** NPR czasem są klasyfikowane jako metody antykoncepcyjne, ale NPR to – jak sama nazwa wskazuje – metody planowania rodziny. NPR nie zapobiegają zajściu w ciążę, pomagają po prostu nawigować w cyklu tak, by wiedzieć, kiedy ma się największe, a kiedy najmniejsze szanse na zajście w ciążę. NPR traktować więc należy jako element edukacji zdrowotnej (np. obserwacja śluzu i temperatury pomaga w wyłapaniu anomalii, infekcji, etc.), nie metodę antykoncepcyjną.*

SŁABA DOSTĘPNOŚĆ ANTYKONCEPCJI W POLSCE:

- Od lat zajmujemy **ostatnie miejsce w Atlasie Antykoncepcyjnym** przygotowywanym przez Europejskie Forum Parlamentarne na Rzecz Praw Seksualnych i Reprodukcyjnych (2020, w 2021 brak raportu, [2022](#), [2023](#)). Dla Polski musiał zostać wybrany nowy, ciemniejszy odcień czerwieni, żeby pokazać,

UL. NOWOLIPIE 13/15
00-150 WARSZAWA

TEL. 22 635 93 95
KONTAKT@FEDERA.ORG.PL

KRS: 0000919580
REGON: 389928249
NIP: 5252875947

jak źle wyglądają polityka polskiego państwa w zakresie zapewnienia dostępu do antykoncepcji.

- **Luka wiekowa w przypadku młodzieży** – w Polsce młodzież może legalnie angażować się w relacje seksualne od 15. roku życia (tzw. wiek zgody). Jednocześnie samodzielna wizyta u lekarza możliwa jest dopiero od 18. roku życia. W związku z tym dochodzi do absurdalnej sytuacji, w której przez 3 lata młodzi ludzie mogą legalnie uprawiać seks, ale nie mają dostępu do antykoncepcji innej niż prezerwatywy bez konieczności pytania rodziców o zgodę. Ze wstydu przed rodzicami nie badają też narządów rodnych, co prowadzi do niebezpiecznego rozwoju infekcji i chorób.
- **Brak systemów refundacji/finansowania z budżetu antykoncepcji**, w tym:
 - Dla grup narażonych na wykluczenie, tzw. *vulnerable groups* (np. migrantek, osób z mniejszości etnicznych);
 - Młodzieży i młodych dorosłych (np. Francja refunduje antykoncepcję dla wszystkich kobiet do 25. roku życia);
 - Długodziałających odwracalnych metod antykoncepcyjnych (long-acting reversible contraceptives, tzw. LARCs) – spirali i implantu, czyli Najskuteczniejszych metod antykoncepcyjnych, które działają długo, nie wymagają codziennej uwagi w zażywaniu, a ich działanie jest w pełni odwracalne po zrezygnowaniu z danej metody.
- **„Tabletka po” tylko na receptę** – jesteśmy jedynym (poza Węgrami i Rosją) krajem w Europie, który wymaga uzyskania recepty, by kupić antykoncepcję awaryjną (zapobiegającą zajściu w ciąży po niezabezpieczonym stosunku lub zgwałceniu). Zdobywanie recepty to pieniądze i czas – wykluczenie ekonomiczne w dostępności antykoncepcji i odsuwanie w czasie przyjęcia tabletki, co obniża jej skuteczność.
- **Słaba dostępność wkładek domacicznych na NFZ** – zakładanie i wyjmowanie wkładek domacicznych finansowane jest przez NFZ w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Świadczenia te powinny być więc dostępne bezpłatnie w każdym gabinecie ginekologicznym mającym kontrakt z NFZ. Tymczasem z monitoringu FEDERY przeprowadzonego w województwach mazowieckim, pomorskim, podkarpackim i podlaskim wynika, że tylko co drugi gabinet oferuje założenie wkładki w ramach świadczenia gwarantowanego. Przyczyny odmów są kuriozalne – brak sprzętu lub brak chętnych, mimo że nierzadko ci sami lekarze zakładają wkładkę w tym samym gabinecie, tyle że odpłatnie. Część lekarzy powołuje się na

UL. NOWOLIPIE 13/15
00-150 WARSZAWA

TEL. 22 635 93 95
KONTAKT@FEDERA.ORG.PL

KRS: 0000919580
REGON: 389928249
NIP: 5252875947

niemedyczne argumenty, jakoby wkładki nie można zakładać kobietom, które nie rodziły – ten mit [obaliło](#) już lata temu Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników.

JAK POWINNO BYĆ?

REKOMENDACJE FEDERY:

- **Zniesienie recepty na „tabletkę po”.**

Antykoncepcja stosowana po stosunku (fachowo: postkoitalna) musi być dostępna bez recepty. Obecna sytuacja prawna zmusza kobiety do szukania ginekologa bez klauzuli sumienia, który wypisze im receptę w ciągu kilku godzin od stosunku – im szybciej przyjmie się tabletkę, tym jest skuteczniejsza. Nie da się tak szybko umówić wizyty w gabinecie państwowym, kobiety ponoszą więc koszt rzędu nawet kilkuset złotych tylko po to, by uzyskać receptę. Dodać do tej kwoty należy też koszt wykupu samej tabletki. Wymóg posiadania recepty na antykoncepcję awaryjną stoi w sprzeczności ze standardami europejskimi i drastycznie obniża dostępność leku.

- **Wprowadzenie refundacji antykoncepcji.**

Świadczenia z zakresu planowania rodziny, w tym antykoncepcja, powinny być traktowane jako świadczenia pierwszej potrzeby. Należy natychmiast wprowadzić przynajmniej częściową refundację wszystkich metod antykoncepcyjnych, zwłaszcza tabletek hormonalnych, spirali domacicznych oraz implantów antykoncepcyjnych.

- **Wprowadzenie dodatkowej refundacji dla grup wykluczonych.**

Istnieją grupy wymagające dodatkowego wsparcia od państwa. Zaliczyć do nich można np. osoby żyjące poniżej progu ubóstwa, uchodźczynie czy osoby z niepełnosprawnościami. W związku z trudną sytuacją ekonomiczną i/lub dodatkowymi kosztami ponoszonymi w związku z sytuacją życiową, kobiety z grup narażonych na wykluczenie powinny mieć dostęp do darmowej antykoncepcji poprzez wprowadzenie obejmującej je pełnej refundacji.

- **Zapewnienie dostępu do wszystkich metod antykoncepcji dla osób niepełnoletnich w przedziale wiekowym 15–18 lat.**

Państwo powinno natychmiast usunąć niejasność prawną wynikającą z utrudnionego dostępu do opieki ginekologicznej – a tym samym antykoncepcji – dla młodych osób, które mogą legalnie angażować się w kontakty seksualne. Młodzi ludzie muszą mieć

UL. NOWOLIPIE 13/15
00-150 WARSZAWA

TEL. 22 635 93 95
KONTAKT@FEDERA.ORG.PL

KRS: 0000919580
REGON: 389928249
NIP: 5252875947

zagwarantowany dostęp do różnych środków antykoncepcyjnych nie narażając przy tym swojej prywatności.

- **Stworzenie systemu klinik planowania rodziny.**

W Polsce brakuje państwowego systemu klinik planowania rodziny, w których dostępne byłyby także środki antykoncepcyjne, w tym dystrybuowane za darmo prezerwatywy. Podobne kliniki w Europie zachodniej oferują także poradnictwo.

JAK POMAGA FEDERA?

- **Prowadzimy bazę wspierających ginekolożek i ginekologów.**

Jako jedyna organizacja w Polsce prowadzimy ogólnopolską bazę ginekolożek i ginekologów polecanych przez same pacjentki. Każda kobieta może zadzwonić do nas z pytaniem o lekarza ze swojej okolicy, który wypisze jej antykoncepcję nie powołując się bezprawnie na klauzulę sumienia czy traktując pacjentkę z góry.

- **Pomagamy w szybszym dostępie do recepty na antykoncepcję awaryjną.**

Na naszej stronie internetowej znaleźć można informacje o sposobach na ekspresowe uzyskanie recepty na „tabletkę po”. Co miesiąc korzysta z nich kilkaset kobiet.

- **Edukujemy prawnie.**

- Poprzez darmowe szkolenia prawne i regularne wysyłki materiałów edukacyjnych zarówno do lekarzy, jak i ich pacjentek, tłumaczymy społeczeństwu, że klauzula sumienia nie obejmuje wystawiania recept na antykoncepcję. Każdy lekarz poproszony o wystawienie takiej recepty ma obowiązek ją wypisać.
- W imieniu pokrzywdzonych kobiet zgłaszamy naruszenia prawa władzom placówek i Izbowi Lekarskim.
- Przygotowaliśmy poradnik [Prawa pacjenckie w pytaniach i odpowiedziach](#), w którym w przystępny sposób tłumaczymy, na co powołać się, gdy kadra medyczna odmawia wykonywania swoich obowiązków czy jak składać skargi u Rzecznika Praw Pacjenta czy oddziałach Narodowego Funduszu Zdrowia.

- **Dzielimy się ekspercką wiedzą.**

W naszym Telefonie Zaufania każda dzwoniąca może zapytać ginekolożkę o fachową opinię nt. antykoncepcji – bez klauzuli sumienia, za to w oparciu o najnowszą wiedzę medyczną.

UL. NOWOLIPIE 13/15
00-150 WARSZAWA

TEL. 22 635 93 95
KONTAKT@FEDERA.ORG.PL

KRS: 0000919580
REGON: 389928249
NIP: 5252875947

- **Prowadzimy edukację seksualną dla młodzieży.**

Działająca w ramach FEDERY Grupa PONTON od ponad 20 lat prowadzi zajęcia edukacji seksualnej w szkołach i innych ośrodkach edukacyjnych. Wierzymy, że edukacja i świadomość własnych praw pozwoli młodym ludziom podejmować najlepsze dla siebie decyzje w zakresie zdrowia i seksualności.